

Katowice, dnia 8 listopada 2010 r.

RPO-655293-XVIII- 7020 /MK/KMP

I n f o r m a c j a
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Areszcie Śledczym w Gliwicach
(Wyciąg)

Z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 28 i 29 września 2010 r., do Aresztu Śledczego w Gliwicach (zwanego dalej „Aresztem” lub „jednostką”) udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich. W wizytacji uczestniczył również ekspert zewnętrzny, specjalista chorób wewnętrznych.

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, dokonując oceny pod względem ochrony osadzonych przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Pracownicy Biura RPO w trakcie czynności:

- wysłuchali informacji o funkcjonowaniu Aresztu i jego podstawowych problemach, udzielonej przez zastępcę Dyrektora jednostki.
- obejrżeli teren Aresztu, w tym większość cel mieszkalnych, cele zabezpieczające, cele do wykonywania kary dyscyplinarnej osadzenia w celi izolacyjnej, łaźnie, bibliotekę, sale widzeń, pola spacerowe, kuchnię, kaplicę, pomieszczenia ambulatorium, kantinę.

- przeprowadzili w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi oraz z funkcjonariuszami i pracownikami Aresztu;
- przeprowadzili, na podstawie kwestionariusza, rozmowy bez obecności osób trzecich z 27 osadzonymi.

Dokonane w ten sposób ustalenia pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przekazali kierownikowi działu penitencjarnego Aresztu, zastępującego Dyrektora jednostki w dniu wizytacji.

2. Charakterystyka jednostki.

Areszt Śledczy w Gliwicach jest przeznaczony dla tymczasowo aresztowanych mężczyzn. Ponadto, w jednostce wyodrębniono oddział zakładu karnego typu zamkniętego dla mężczyzn, odbywających karę po raz pierwszy.

Areszt mieści się w centrum miasta, sąsiaduje z siedzibą Sądu.

Pojemność Aresztu wynosi 412 miejsc. W oddziałach mieszkalnych osadzeni rozmieszczeni są w 145 celach o łącznej powierzchni 1346,79 m². Przeważają cele dwuosobowe (69), następnie trzyosobowe (16), pięciosobowe (13, w tym izba chorych), sześćosobowe (7), czterosobowe (5), siedmioosobowe (4) oraz cela dwunastoosobowa. W dniu rozpoczęcia wizytacji, tj. 28 września 2010 r., ewidencyjna liczba osadzonych wynosiła 392, w tym 304 skazanych, 86 tymczasowo aresztowanych i 2 ukaranych. Podczas wizytacji nie stwierdzono rozmieszczania w celach osób skazanych razem z tymczasowo aresztowanymi.

W systemie zwykłym odbywało karę 218 osadzonych (w tym 1 ukarany), w systemie terapeutycznym – 6, zaś w systemie programowanego oddziaływania – 90.

Według informacji uzyskanych od zastępcy Dyrektora, Areszt obecnie nie jest zadłużony, nie można jednak przewidzieć, czy stan ten utrzyma się do końca roku kalendarzowego.

Personel jednostki liczy 131 funkcjonariuszy, poza tym zatrudnionych jest 14 osób cywilnych. W chwili obecnej nie ma żadnych wakatów. Występuje duża

fluktuacja personelu. W związku z przewidywaną zmianą przepisów, wielu funkcjonariuszy przeszło na emeryturę, przyjęci są nowi pracownicy, których staż w służbie więziennej jest krótki bądź jest to ich pierwsza praca w tego typu placówce. Wielu pracowników studiuje kierunki związane z wykonywaną pracą. Kierownictwo jednostki jest temu przychylnie, jednakże nie partycypuje w opłatach za edukację.

Wszyscy pracownicy są badani co 2 lata w Zakładzie Medycyny Pracy. Nie odnotowano przypadków występowania wśród personelu problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków.

3. Warunki bytowe

Stan techniczny cel mieszkalnych określić można jako dobry, jednakże, w niektórych, konieczne jest przeprowadzenie remontu, zwłaszcza ze względu na zawilgocenie i zagrzybienie ścian oraz sufitów. W związku z koniecznością zapewnienia odpowiedniej powierzchni przypadającej na jednego osadzonego, w Areszcie prowadzone są prace remontowe polegające na łączeniu cel. W wyniku tych działań, osadzeni przebywają w warunkach zapewniających zachowanie przewidzianej w art. 110 Kodeksu karnego wykonawczego normy 3 m² powierzchni celi na osobę. Cele są skanalizowane, jednakże nie ma w nich dostępu do ciepłej wody. Zainstalowane gniazda elektryczne umożliwiają skazanym korzystanie w celach z odbiorników telewizyjnych oraz grzałek i czajników. Okna są małe, co, zdaniem przedstawicieli RPO, ogranicza dostęp światła. Stan łóżek, stołów i taboretów należy ocenić jako dobry, temperaturę panującą w celach jako odpowiednią. Przy drzwiach do cel umieszczono przyciski sygnalizacji przyzywowej.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził fakt braku wyodrębnienia pomieszczenia do przeprowadzania kontroli osobistych – czynności kontrolne dokonywane są w pustych celach lub w pomieszczeniu świetlicy, co nie stwarza odpowiednich warunków ze względu na dostęp do tych pomieszczeń osób postronnych.

Kąpiel osadzonych odbywa się w łaźniach oddziałowych. Stan łaźni jest dobry, pomieszczenia wyłożone są glazurą, stanowiska prysznicowe oddzielone przegrodami. W jednej z łaźni stwierdzono brak mat antypoślizgowych w kabinach prysznicowych, natomiast podłoga drugiej wyłożona została antypoślizgową terakotą. W przedsionkach łaźni znajdują się ławki i wieszaki na ubrania, w pomieszczeniach prawidłowo działa wentylacja, nie stwierdzono zawilgoceń.

Jednostka dysponuje łącznie 8 polami spacerowymi. Każde pole jest wybrukowane, wyposażone w ławki oraz drążki do ćwiczeń. Jednostka otrzymała zgodę na zakup dwóch zestawów do koszykówki i siatkówki.

Osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy, w większości ocenili warunki bytowe w celi jako dobre lub dość dobre (17 ankietowanych). Wśród głosów negatywnie oceniających sytuację w tym zakresie, dominowały zastrzeżenia co do wielkości kącików (wśród osadzonych popularne jest przekonanie, iż kąciki są zmniejszane w celu uzyskania zgodnego z prawem stosunku powierzchni celi do liczby osadzonych), niewłaściwej wentylacji, temperatury panującej w okresie zimowym.

4. Wyżywienie.

Kuchnia działa w systemie HACCP. Urządzenia kuchenne są nowe i nie wyeksploatowane. Posiłki przygotowywane są w stalowych kotłach. W dniu wizytacji, kuchnia przygotowywała 17 rodzajów diet lekkostrawnych, dwóch osadzonych otrzymywało posiłki wg wskazań diety cukrzycowej, 3 otrzymywało posiłki wegetariańskie.

Próbki jedzenia znajdujące się w wydzielonej lodówce, zabezpieczonej przed dostępem osób nieuprawnionych, przechowywane są przez okres 4 dni.

Wizytujący dokonali oglądu chłodni na mięso, obieralni ziemniaków, sali wstępnej obróbki mięsa, pomieszczenia do przechowywania chleba, magazynu artykułów sypkich – stan żadnego z wymienionych pomieszczeń nie wzbudził zastrzeżeń.

Zdania respondentów na temat wyżywienia oferowanego przez Areszt były podzielone. Siedemnaście osób oceniło wyżywienie jako dobre lub dość dobre,

zarówno pod względem walorów smakowych, jak i wielkości porcji. Pozostali, określający wyżywienie jako znośne lub złe, wśród uwag podnieśli niskie walory smakowe potraw, niewielkie urozmaicenie jadłospisu oraz estetykę podania posiłków.

5. Opieka medyczna.

Dział Służby Zdrowia mieści się na parterze w oddziale I. Znajduje się tu gabinet zabiegowy (z pomieszczeniem aptecznym), połączony z gabinetem lekarskim, niewielki pokój socjalny, gabinet stomatologiczny oraz izba chorych. Zarówno gabinet lekarski, jak i gabinet zabiegowy są czyste, przestronne, wyłożone kafelkami. W gabinecie zabiegowym w widocznym miejscu na ścianie wywieszono regulamin porządkowy, wyłożono również kartę praw pacjenta.

Pacjenci oczekują na przyjęcie w zakratowanej poczekalni lub w sali przesłuchań, skąd pojedynczo są doprowadzani na wizytę.

Dwie cele przeznaczone na izbę chorych (jedna 4-osobowa i jedna 2-osobowa) wymagają odnowienia. Kącik sanitarny w jednej z nich nie został zabudowany, oddzielono go jedynie zasłoną.

W wyposażeniu ambulatorium znajduje się m.in. sprzęt reanimacyjny (bez defibrylatora), trzykanałowy aparat EKG, glukometr, waga elektroniczna. Stwierdzono brak krzesła przystosowanego do pobierania krwi. Zaopatrzenie w leki uznano za bardzo dobre, stwierdzono szeroki asortyment leków stosowanych w schorzeniach układu krążenia, układu oddechowego i pokarmowego a także układu nerwowego i układu ruchu, a także duży wybór antybiotyków. Losowo wybrane przez wizytującego lekarstwa miały aktualny termin ważności.

W Dziale Służby Zdrowia łącznie z konsultantami pracuje 8 lekarzy, w tym trzech lekarzy internistów (kontrakt 80 godz./m-c; 0,2 i 0,4 etatu), stomatolog (0,5 etatu), neurolog (0,1 etatu), psychiatra (kontrakt 16 godz./m-c), laryngolog (6 godz./m-c), diabetolog (kontrakt 3 godz./m-c).

Zespół pielęgniarski liczy trzy osoby, (w tym 1 mężczyzna). Dwie osoby pracują w systemie 12 godzinnym (od godz. 7.00 do 19.00, łącznie z sobotą), zaś jedna będąca koordynatorem tylko na rannej zmianie (7.00-15.00). W okresie

urlopów praca świadczona jest tylko na jedną zmianę (7.00-15.00 i 8.00-16.00); w niedziele ambulatorium jest nieczynne.

Lekarze przyjmują w godzinach rannych i popołudniowych. Wszystkie oddziały mają wyznaczone dni przyjęć. W tym systemie osadzeni mogą udać się na konsultację 1 raz w tygodniu. Niezależnie od harmonogramu, w razie potrzeby przyjmowani są pacjenci z innych oddziałów oraz nowoosadzeni i oczekujący na transport. Po godzinach pracy w przypadkach nagłych zachorowań wzywane jest Pogotowie Ratunkowe.

W 2009 r. przyjęto w ambulatorium 8523 osób, odbyło się 738 konsultacji specjalistycznych. W bieżącym roku udzielono 5476 porad i 391 konsultacji (dotyczy to konsultacji na terenie Aresztu).

Najczęściej spotykane schorzenia to nadciśnienie, przewlekłe nieżyty żołądka, zmiany zwyrodnieniowe w układzie ruchu, padaczka (pourazowa lub alkoholowa), występuje wielu narkomanów i osób uzależnionych od alkoholu. Niezależnie od w/w, schorzeń pacjenci agrawują.

Z rozmowy z zatrudnionym w areszcie psychiatrą wynika, iż u osadzonych dominują zaburzenia osobowości, niemożność zaakceptowania powstałej sytuacji; pacjentom cięży nuda, monotonia, a to zwłaszcza u młodych ludzi może doprowadzać do zachowań agresywnych. Ciężkie psychozy zdarzają się rzadko.

Ze względu na brak zaplecza diagnostycznego, Areszt korzysta z usług innych placówek tak więziennej, jak i cywilnej służby zdrowia. Wszystkie badania biochemiczne (materiał pobierany sprzętem jednorazowym w rękawiczkach) wykonywane są w laboratorium AŚ w Bytomiu, zaś badania w kierunku zakażenia HCV w Zabrze. Badania nosicielstwa HIV przesyłane są do Szpitala Miejskiego w Gliwicach.

Chorzy wymagający hospitalizacji przyjmowani są do szpitali więziennych w różnych miastach (np. Gdańsk-neurologia, Kraków-chirurgia, Potulice-hepatologia i AIDS, Łódź –gruźlica). W 2009r. przesłano do szpitali służby więziennej 21 a w 2010r. 15 osób. Pacjenci „kardiologiczni” konsultowani są w Szpitalu Miejskim w Zabrze. Chorych „okulistycznych” i „dermatologicznych” konsultują lekarze AŚ w Bytomiu. Zakażeni HIV objęci są opieką Poradni

Niedoborów Immunologicznych w Zabrze a zakażeni HCV - Poradni Hepatologicznej Gliwicach. W przypadkach nagłego zagrożenia życia pacjenci przyjmowani są do szpitala miejskiego. Współpraca ze szpitalami więziennymi jak i placówkami cywilnej służby zdrowia układa się dobrze.

Uczestniczący w wizytacji specjalista nauk medycznych obserwował udzielanie świadczeń medycznych osadzonemu. Sposób zwracania się do osadzonych spokojny, uprzejmy, używana tylko forma „pan”. Zastrzeżenia wzbudził fakt braku krzesła dla pacjenta, w wyniku czego badanie odbywa się w pozycji stojącej.

Analiza dokumentacji medycznej nie stworzyła podstaw do sformułowania zastrzeżeń – sposób jej prowadzenia jest czytelny i precyzyjny.

Spośród ankietowanych, 10 osób zgłosiło zastrzeżenia co do opieki medycznej. Uwagi dotyczyły: zbywającego traktowania przez lekarza, pobieżnych badań, małego zróżnicowania lekarstw, zbyt małej częstotliwości konsultacji medycznych.

6. Traktowanie osadzonych.

Zarówno osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy na osobności na podstawie ankiet, jak i ci rozpytywani podczas wizytacji cel, oceniali na ogół dobrze lub bardzo dobrze sposób traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Tylko jeden ankietowany określił traktowanie jako znośne, nie uzasadniając swojej opinii.

Jeden spośród respondentów był karany dyscyplinarnie. Wobec osadzonego została wymierzona kara nagany, w wyniku użycia słów wulgarnych w stosunku do funkcjonariusza. Ankietowany stwierdził, iż kara była niesłuszna, gdyż jego reakcja była wynikiem nie przyjęcia uzasadnionych, jego zdaniem, zastrzeżeń co do jakości otrzymywanych posiłków. Przed wymierzeniem kary został on wysłuchany przez Dyrektora, który nie uwzględnił przedstawianych przez niego argumentów.

W roku 2009 karę umieszczenia w celi izolacyjnej wymierzono pięciu osadzonym, natomiast w roku 2010, do dnia wizytacji, dwóm. Analiza protokołów nie wzbudziła zastrzeżeń.

Pracownicy Biura RPO, zarówno podczas oglądu jednostki, jak i rozmów z osadzonymi, nie stwierdzili faktów uzasadniających stwierdzenie istnienia nieodpowiednich warunków bytowych ani niewłaściwego traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Atmosferę panującą w Areszcie należy określić jako dobrą, za czym dodatkowo przemawia fakt, iż niektórzy z ankietowanych osadzonych wskazali, że w obecnej jednostce warunki odbywania kary są lepsze niż w tych, w których przebywali uprzednio.

Jeden z rozmówców złożył wizytującym skargę, będącą przedmiotem odrębnego badania przez Biuro RPO.

7. Praca penitencjarna.

W dziale penitencjarnym Aresztu zatrudnionych jest łącznie 13 osób, z których wszystkie dysponują odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem zawodowym, pozwalającym na właściwe wykonywanie powierzonych zadań.

Skazanym umożliwia się udział w programach readaptacyjnych, m. in. w programach: mikroedukacji uzależnień, korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, spotkań osadzonymi w ramach mitingów grupy anonimowych alkoholików, „Ja i moje otoczenie”, warsztatach aktywizacyjnych doradztwa zawodowego.

Na terenie Aresztu odbywają się (w każdą sobotę) spotkania grupy anonimowych alkoholików – uczestniczy w nich regularnie ok. 15 – 20 osób.

Istotnym elementem oddziaływania penitencjarnego była polityka przepustkowa – w roku 2009 udzielono 238 przepustek.

Stan liczebny osadzonych deklarujących swoją przynależność do podkultury więziennej wynosił ok. 8 – 10 % ogólnej populacji osadzonych. Wielu osadzonych, najczęściej wywodzących się z przestępczości zorganizowanej, odgrywało wiodącą rolę w społeczności więziennej, bez względu na przynależność do podkultury, w wyniku powiązań z zorganizowanym światem przestępczym na

wolności oraz dysponowanie znacznymi środkami finansowymi. Ankietowani osadzeni, z których tylko jeden stwierdził swoją przynależność do podkultury, nie wskazali na fakt występowania konfliktów na tym tle.

Z informacji przekazanych przez kierownictwo wizytowanej jednostki w zakresie dotyczącym funkcjonowania działu penitencjarnego wynika, iż największą niedogodnością napotykaną przez pracowników w.w. działu jest nadmierne obciążenie „czynnościami o charakterze biurokratycznym”.

W stosunku do przestępców seksualnych a także tzw. osadzonych „poszkodowanych” dokonuje się szczegółowego doboru współosadzonych oraz składu grupy spacerowej, ze względu na konieczność zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego.

Dwudziestu jeden ankietowanych pozytywnie oceniło pracę zatrudnionych w Areszcie wychowawców. Pozostali, za wyjątkiem jednej osoby, negatywnie nastawionej do osoby wychowawcy ze względu na jego „zbywający stosunek” do osadzonych, nie mieli zdania w omawianym zakresie. Wychowawcy, codziennie wizytujący cele, określani zostali jako kompetentni i chętni do pomocy.

10. Zatrudnienie i nauka.

W Areszcie Śledczym w Gliwicach przestrzega się zasady, że w pierwszej kolejności zatrudniani są osadzeni zobowiązani do świadczeń alimentacyjnych a także mający szczególnie trudną sytuację materialną, rodzinną lub osobistą. Zatrudnionych instruuje się o sposobie wykonywania przydzielonej pracy, szkoli w zakresie przepisów BHP oraz zapoznaje z podstawowymi zasadami pracy oraz wynagradzania.

W roku 2009 odpłatnie zatrudniono 46 osób, nieodpłatnie pracę wykonywało 44 osadzonych. W dniu wizytacji, zatrudnionych odpłatnie było 51 osób, nieodpłatnie – 20, 3 osoby wykonywały pracę bez konwojenta. Najczęściej wykonywane były prace administracyjno – porządkowe oraz ogólnobudowlane. Osadzeni wykonują również prace charytatywne.

Na terenie jednostki nie funkcjonuje szkoła. Osadzeni, którzy nie ukończyli 18 roku życia, są obejmowani na terenie aresztu indywidualnym nauczaniem przez

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Gliwicach. Zajęcia odbywają się w pomieszczeniu obok świetlicy wielofunkcyjnej. W przypadku większej liczby uczniów, Ośrodek ma trudności ze skompletowaniem odpowiedniej ilości nauczycieli.

11. Korespondencja i widzenia.

Widzenia odbywają się w jednej sali widzeń, w której znajdują się dwa rzędy blatów stołowych, zamocowanych na murku o wysokości ok. 1 m. Wyodrębniono pięć stanowisk do widzeń przeprowadzanych w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt osadzonego z osobą odwiedzającą. Nie udziela się widzeń bez dozorowych.

Pomieszczenia sali widzeń połączone są oknem z kantyną, co umożliwia swobodne dokonywanie zakupów przez osoby odwiedzające. Odnośnie kantyny, odnotowano 10 skarg dotyczących zbyt wysokich cen. Wg informacji uzyskanej od zastępcy Dyrektora Aresztu, ceny sprawdzane są raz na kwartał i nie odbiegają w sposób znaczny od cen w okolicznych sklepach.

W poczekalni umieszczono tablice informujące o uprawnieniach osoby odwiedzającej oraz zasadach widzeń. Odwiedzający pozostawiają rzeczy osobiste w depozycie, zabierając ze sobą do sali widzeń klucz od szafki depozytowej.

W trakcie rozmów odnotowano jeden zarzut dotyczący niekulturalnego, zdaniem respondenta, traktowania odwiedzających przez strażników oraz długi okres oczekiwania w poczekalni na doprowadzenie.

Skazani mają do dyspozycji samoinkasujące aparaty telefoniczne. Pracownicy Biura RPO, w trakcie prowadzonych rozmów, odebrali nieliczne negatywne opinie dotyczące czasu korzystania z aparatów oraz ograniczonej dostępności do nich z powodu częstych kolejek.

Nie przyjęto żadnych zastrzeżeń dotyczących wysyłania bądź odbierania korespondencji ani sposobu odbierania paczek.

12. Posługi religijne

Posługę religijną dla osadzonych katolików sprawuje kapelan. W niedziele, w świetlicy wielofunkcyjnej, dostosowanej do potrzeb kaplicy, odbywają się dwie msze święte, w których uczestniczy średnio ok. 10 osadzonych. Kapelan 2 razy w tygodniu przeprowadza spotkania indywidualne. Spotkania katechetyczne, prowadzone w ramach wolontariatu przez katechetów, odbywają się 3 razy w tygodniu. Cztery razy w roku przeprowadzane są rekolekcje.

Na terenie Aresztu organizowane są również spotkania ze Świadcami Jehowy (2 razy w tygodniu), przedstawicielami Kościoła Zielonoświątkowców (2 razy w tygodniu) oraz przedstawicielami Kościoła Adwentystów dnia siódmego (2 razy w tygodniu).

13. Działalność kulturalno – oświatowa i sportowa

Na terenie aresztu wyodrębniono 3 świetlice, w tym jedną wielofunkcyjną, wykorzystywaną m. in. do spotkań osadzonych z osobami z zewnątrz. Wyróżnić należy takie formy zajęć świetlicowych jak: oglądanie telewizji, grę w tenisa stołowego, „piłkarzyki” oraz grę dart.

Jednostka dysponuje biblioteką centralną liczącą ponad 9661 woluminów. Przeważają książki stare, stwierdzono nieaktualne akty prawne (wg. informacji uzyskanej w trakcie wizytacji, aktualne kodeksy udostępniane są na wniosek przez wychowawców). Wg informacji uzyskanych od pracujących w bibliotece osadzonych, powodzeniem cieszą się przede wszystkim nowości wydawnicze, zwłaszcza powieści przygodowe, sensacyjne, wojenne, książki przyrodnicze oraz historyczne. Często wypożyczane są także pozycje prawnicze, na indywidualną prośbę udostępniane są orzeczenia organów europejskich a także Trybunału Konstytucyjnego. Biblioteka wypożycza również gazety. W dniu wizytacji, odsetek osadzonych korzystających z biblioteki wynosił 68 % ogółu.

Funkcjonujący na terenie aresztu radiowęzeł nadaje audycje własne przygotowywane przez osadzonych, emituje konkursy, wiadomości bieżące, przeglądy prasy, audycje muzyczne i komunikaty. Twórcami wymienionych audycji są osadzeni, członkowie kółka informatycznego.

Od 2006 r. rozpoczęto w Areszcie wydawanie gazetki „Druga strona Wieczorka”. Ukazuje się ona kilka razy w roku, jej nakład trafia do wszystkich cel mieszkalnych. Tematyka artykułów jest różnorodna: od spraw historycznych po sprawy bieżące. Stałe pozycje to: kalendarium, problematyka prawna oraz sportowa. Publikowana jest również twórczość plastyczna oraz literacka osadzonych.

Tematyka organizowanych w jednostce kursów dostosowana jest do potrzeb rynku pracy. Skazani nabywają lub podnoszą swoje umiejętności na kursach brukarskich, posadzkarskich, kamieniarskich, kursie przyuczającym do zawodu technologa robót wykończeniowych. W 2009 r. ze środków Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej zorganizowano 4 kursy i przeszkolono 55 osób, w 2010 r. przeszkolono 12 osób. Od 2008 r. w Areszcie realizowany jest, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Cykl szkoleniowo- aktywizacyjny służący podniesieniu kwalifikacji zawodowych osób pozbawionych wolności oraz przygotowaniu ich do powrotu na rynek pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności” – w ramach realizacji projektu zorganizowano 9 kursów i 7 edycji zajęć aktywizacyjnych, które łącznie ukończyło 106 skazanych.

W jednostce funkcjonują kółka: teatralne, plastyczne oraz, wymienione już, informatyczne. 15 lutego 2009 r. odbyła się premiera przygotowanego przez kółko teatralne przedstawienia pt. „Wrony na śniegu”, który to spektakl obejrżeli osadzeni, rodziny aktorów, kuratorzy, dyrekcja okręgowa Służby Więziennej, dyrektorzy niektórych jednostek penitencjarnych, przedstawiciele władz miasta oraz duchowieństwa. Członkowie koła plastycznego aktywnie uczestniczą w dekoracji aresztu – od sali widzeń po oddział mieszkalny.

Spośród zajęć sportowych, poza wymienionym przy omówieniu zajęć świetlicowych tenisem stołowym, osadzeni korzystać mogą jedynie z drążków do podciągania się, umieszczonych na polach spacerowych.

16. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwoliły uznać, że – generalnie rzecz biorąc – w Areszcie Śledczym w Gliwicach przestrzegane są prawa osób pozbawionych wolności.

Ustalenia poczynione w oparciu o rozmowy z osadzonymi, ogląd jednostki i analiza dokumentacji nie dają podstaw do stwierdzenia, aby warunki bytowe w wizytowanej jednostce, czy też inne okoliczności osadzenia były dla osób pozbawionych wolności na tyle dotkliwe, by można je uznać za okrutne, nieludzkie lub poniżające. Ponadto, wrażenia wyniesione z pobytu w oddziałach, rozmów z osadzonymi i funkcjonariuszami Służby Więziennej pozwalają stwierdzić, że atmosfera w Areszcie jest dobra, a relacje między wychowawcami i oddziałowymi a osadzonymi prawidłowe.

Niemniej jednak, istnieją obszary wymagające podjęcia działań w kierunku poprawy warunków osadzenia. Należy do nich zaliczyć konieczność kontynuowania prac remontowych w celach, dalsze odnawianie ścian, poprawę wentylacji, wymianę okien itp.

Ponadto, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich uznają za wskazane:

- wyodrębnienie pomieszczeń przeznaczonych do kontroli osobistej, w celu zapewnienia intymności w trakcie jej przeprowadzania;
- odnowienie izby chorych a także dokonanie zabudowy kąpika sanitarnego;
- wyposażenie gabinetu lekarskiego w krzesło konieczne przy pobieraniu krwi;
- zaniechanie praktyki przeprowadzania badania lekarskiego w pozycji stojącej;
- wyposażenie wszystkich łazienek w maty antypoślizgowe.